

Α΄ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ: 1834 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

ΤΑΦΟΣ ΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΠΑΠΑΔΑΜ ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ | ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ: Μ. ΚΑΦΡΙΤΣΑ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ | ΕΜΠ ΙΟΥΛΙΟΣ 2015 | ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ | ΤΟΜΕΑΣ Ι

Η παρούσα διπλωματική αναφέρεται στο Α' Κοιμητήριο Αθηνών και τον τρόπο με τον οποίο εντάσσεται στο σύγχρονο αστικό ιστό. Η σύγχρονη αστική κοινωνία αντιμετωπίζει μία σειρά κοινωνικών, θρησκευτικών και πολιτιστικών ζητημάτων σχετικών με τη στάση των ανθρώπων απέναντι στο θάνατο. Και ιστορικά, το νεκροταφείο υπήρξε ο χώρος έκφρασης αυτών των συλλογισμών. Ακολουθώντας μία εκτενή ανάλυση της καθημερινής λειτουργίας του κοιμητηρίου, κατέληξα σε μία προσέγγιση επέμβασης άμεσα συνδεδεμένη με τις τέσσερις βασικές κατηγορίες χρηστών: τους πενθούντες, τους συμμετέχοντες σε τελετή, τους εργαζόμενους και τους επισκέπτες των ταφικών μνημείων.

Στο πρώτο μέρος εξετάστηκαν τα ταφικά έθιμα στην Ελλάδα από τους προϊστορικούς χρόνους έως σήμερα. Στο δεύτερο μέρος, το κοιμητήριο αναλύθηκε ως προς την τοπογραφία του, την ιστορική εξέλιξη, τις λειτουργίες και την πολιτιστική αξία. Το τρίτο μέρος αποτελείται από την πρόταση για αναδιάταξη χρήσεων στο σύνολο του κοιμητηρίου ενώ το κτίριο της κεντρικής εισόδου μελετήθηκε σχεδιάστηκε και σε μεγαλύτερη κλίμακα.

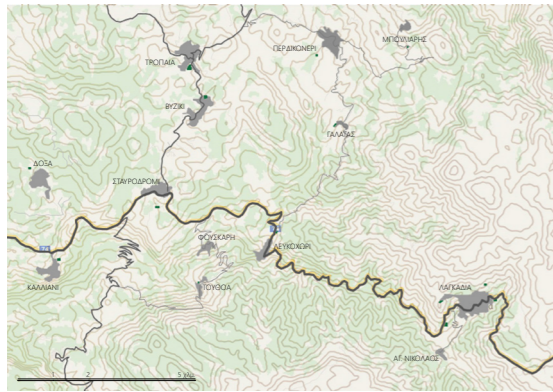
Βραχυπρόθεσμος (άμεσος) στόχος της προτεινόμενης αναμόρφωσης του κοιμητηρίου είναι η μετατροπή του σε έναν τόπο περισσότερο προσιτό όπου εξυπηρετούνται καλύτερα οι καθημερινές λειτουργικές ανάγκες ώστε στη συνέχεια να γίνει ένας πολυλειτουργικός χώρος του οποίου θα αναδεικνύεται η ιστορική και αισθητική αξία. Τέλος, μακροπρόθεσμη πρόθεσή μου είναι η συμβολή του έργου στον επαναπροσδιορισμό του κοιμητηρίου ως κοινόχρηστου χώρου. Με τον τρόπο αυτό, το νεκροταφείο θα ανακτήσει τον ρόλο του ως ο τόπος για να αντιμετωπίσει κανείς και να ξεπεράσει τελικά την εμπειρία του πένθους, μεταβάλλοντας έτσι τη σύγχρονη κατάσταση της πλήρους άρνησης.

Το τεύχος αυτό συστήνουν οι ίδιες πινακίδες που παρουσιάστηκαν στα πλαίσια της διπλωματικής τον Ιούλιο του 2015, εκτυπωμένες σε σμίκρυνση. Σε αυτές συμπυκνώνονται και όλες οι απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με το θέμα και την ανάλυσή του. Οι πινακίδες σε πραγματικό μέγεθος περιλαμβάνονται στο αντίστοιχο CD παράδοσης.

- Οι ταφικές παραδόσεις στην Ελλάδα από την εποχή του λίθου έως και σήμερα.
Ανάλυση και έμμεση σύγκριση των ταφικών εθίμων και πρακτικών ανά εποχή.
- Το κοιμητήριο ως τόπος
*Παραδείγματα κοιμητηρίων σε διαφορετικές περιοχές της Ελλάδας και συγκριτική παρουσίασή τους.
Το Α' Κοιμητήριο Αθηνών σε σχέση με την πόλη | Τοπογραφική προσέγγιση*
- Ιστορική εξέλιξη του Α' Κοιμητηρίου Αθηνών
*Απεικονίσεις σε χάρτες και φωτογραφίες εποχής
Η ανάπτυξη του κοιμητηρίου σε σχέση (α) με τα υπόλοιπα δημοτικά κοιμητήρια στην Αττική (β) με το δήμο Αθηναίων στον οποίο αναφέρεται
Η επέκταση του κοιμητηρίου μέχρι την τελική (σημερινή) μορφή*
- Ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης
Λειτουργική κατανομή και εσωτερική κυκλοφορία
- Τυπολογία ταφικών μνημείων και σημαντικά έργα
- Αξιολόγηση της ιστορικότητας και της εικαστικής αξίας του κοιμητηρίου
- Κριτική αποτίμηση | Ανακεφαλαίωση
- Παραδείγματα εφαρμογής
Παραδείγματα κοιμητηρίων ανά την Ελλάδα και τον κόσμο που υποδεικνύουν τάσεις, ομοιότητες και διαφορές
- Γενική διάταξη πρότασης
- Εστιάζοντας στο συγκρότημα της κεντρικής εισόδου
Λειτουργική ανάλυση των κτιριακών εγκαταστάσεων της κεντρικής εισόδου και πλησίον αυτής πριν (υφιστάμενη κατάσταση) και μετά (πρόταση)
- Το κτίριο της κεντρικής εισόδου σε κλίμακα 1:100
Συνθετική πρόταση | Κατόψεις και τομές

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ | ΟΡΕΙΝΗ ΑΡΚΑΔΙΑ

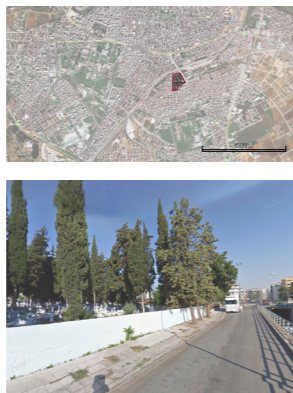
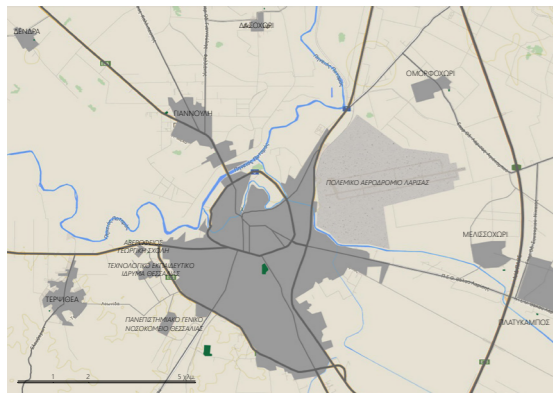
Η ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΗΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

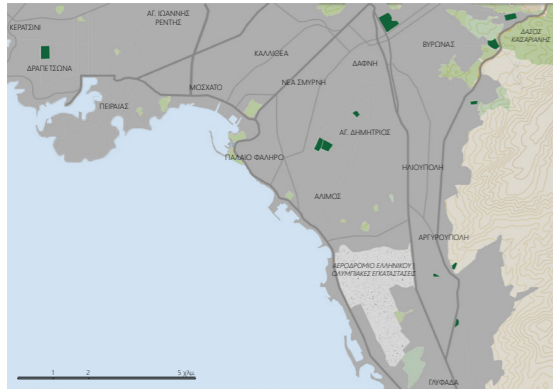
Η ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΑΜΕΣΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΘΕΣΣΑΛΙΑ | ΛΑΡΙΣΑ

ΑΤΤΙΚΗ | ΑΘΗΝΑ

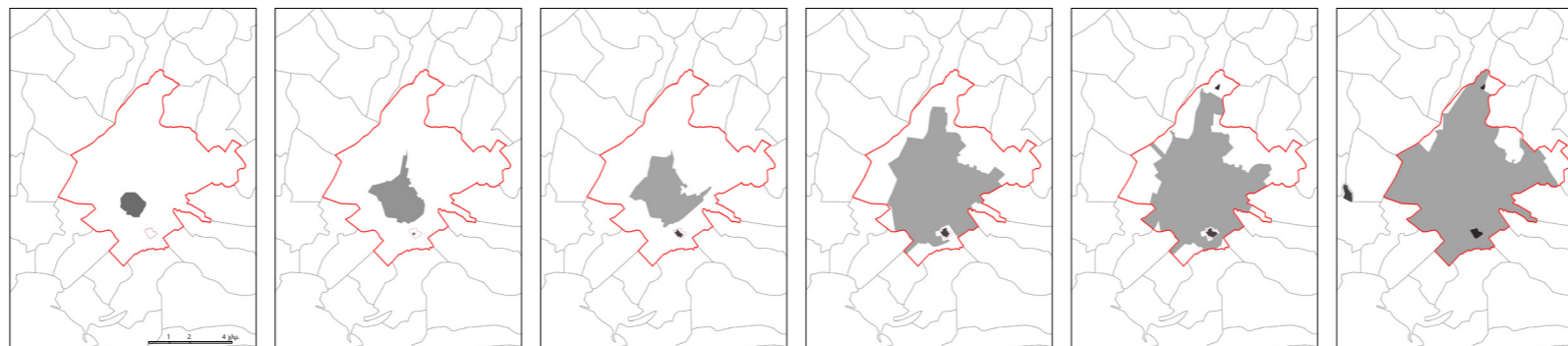

ΧΩΡΙΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ | ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

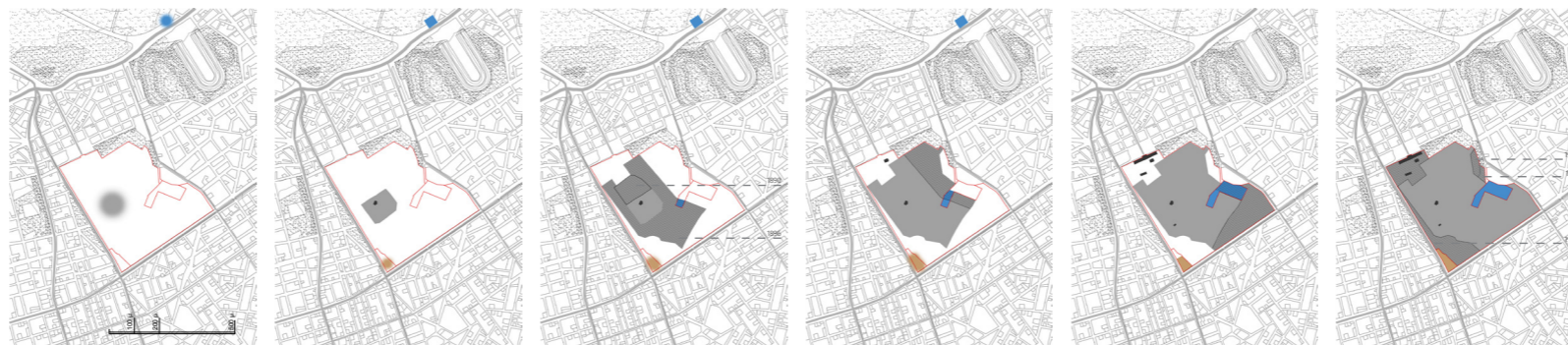
ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΑ ΛΕΚΑΝΟΠΕΔΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΠΕΡΙ ΕΚΤΑΣΗ ΧΩΡΟΥ ΤΑΦΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

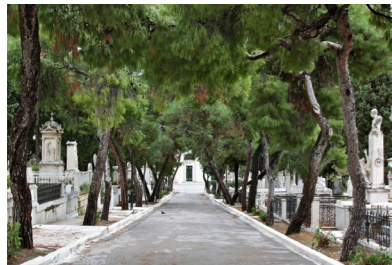
ΕΞΕΛΙΞΗ Α' ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

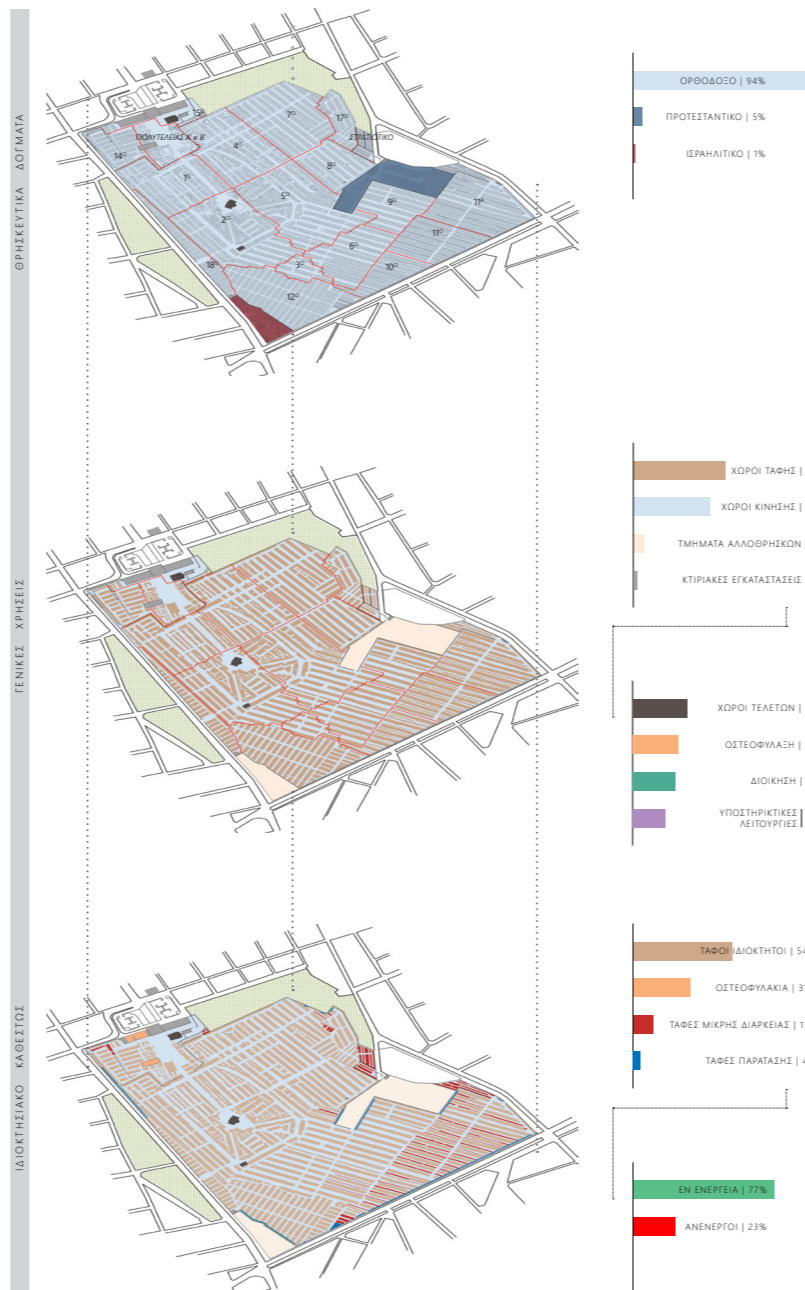
1833 Εμφάνιση πρώτων συγκροτημένων τάφων | 1860 12.000 τ.μ. | Ι.Ν. ΑΓ. ΛΑΖΑΡΟΥ, c. 1840 | 1896 22.000 τ.μ. (c. 1890) | 69.447 τ.μ. (1896) | 1908 103.000 τ.μ. | Ι.Ν. ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ, 1899-1901 | 1930 135.000 τ.μ. | Ι.Ν. ΑΓ. ΚΑΡΟΛΟΥ (ΣΤΕΦΟΦΩΑΚΙ), 1928 | 1950 166.000 τ.μ. (1936) | ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΕΞΟΔΟΥ, 1939

- ΣΗΜΑΝΤΕΣ ΟΔΟΙ
- Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟΥ
- ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΣ ΤΜΗΜΑ
- ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
- ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΤΜΗΜΑ
- ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
- ΝΕΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΑ
- ΠΡΟΤΥΠΟΚΟΙΝΩΝΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΑ
- ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΑ ΜΕΤΑ ΤΟ 1950
- ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΑ ΜΕΤΑ ΤΟ 1970
- ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΑ - ΠΙΣΑΝΣΕΣ ΜΕΤΑ ΤΟ 1970

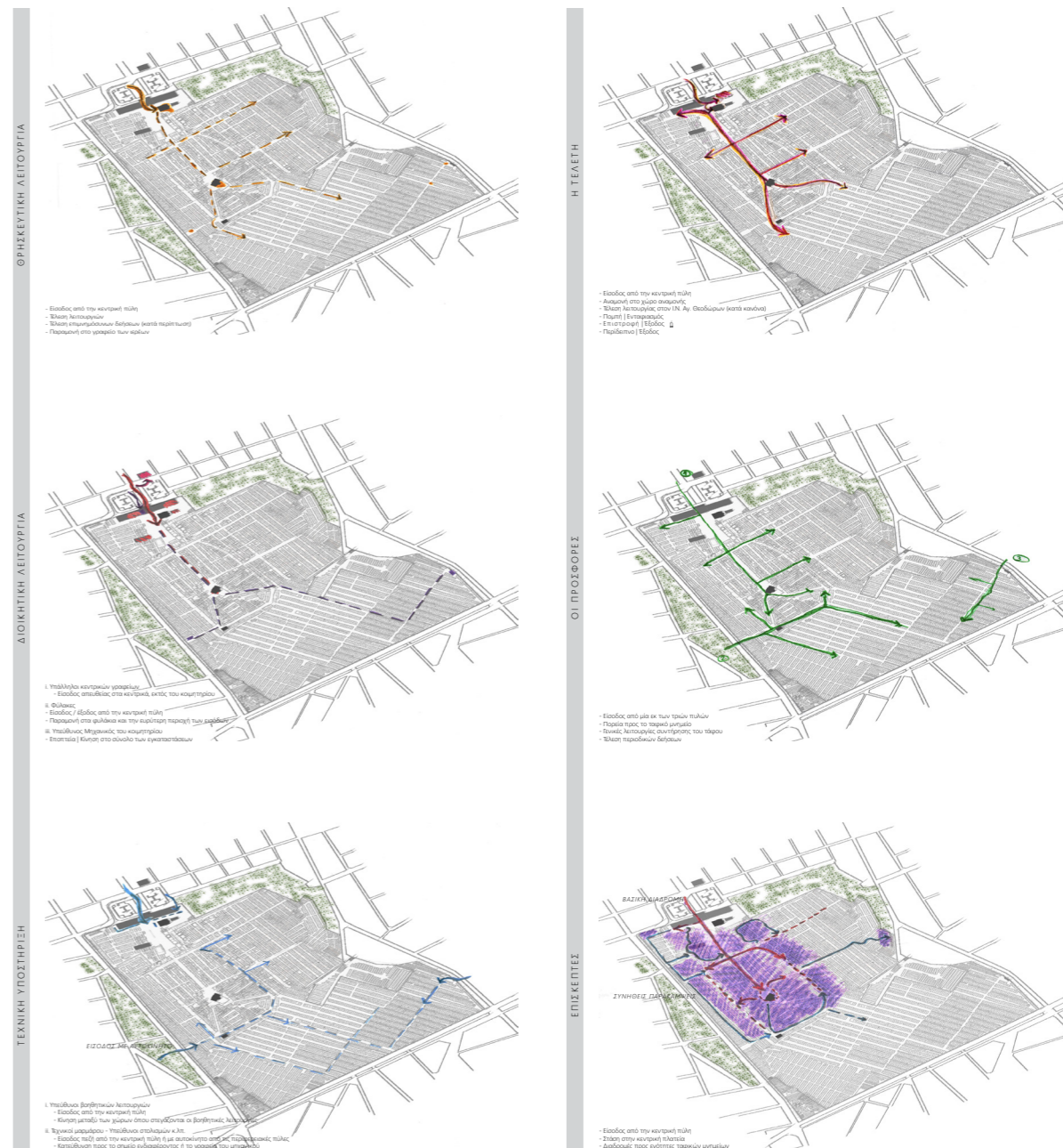
ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

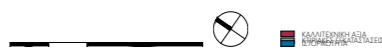
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΤΑΦΙΚΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ | ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

ΣΤΑΥΡΟΙ	ΑΝΑΓΛΥΦΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ	ΣΤΗΛΕΣ	ΝΑΪΣΚΟΜΟΡΦΑ ΕΠΙΤΥΜΒΙΑ	ΑΙΓΥΠΤΙΑΣΜΟΙ	ΟΛΟΓΛΥΦΟΙ ΑΓΓΕΛΟΙ	ΚΟΙΜΩΜΕΝΕΣ	ΟΛΟΓΛΥΦΕΣ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ	ΝΑΪΣΚΟΙ	ΜΑΥΣΩΔΕΙΑ ΜΝΗΜΕΙΑΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΤΑΥΠΤΑ ΣΕ ΜΑΡΜΑΡΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑΛΛΟ	ΜΟΝΤΕΡΝΕΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ	ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΑΦΕΙΣ
1. Τάφος οικ. Τριαντάφυλλου 2. Στήλη σε βάση με ανθηφόρο διακοσμητικό στοιχείο και θύλακα οικ. Καλλιμαχίδου 3. Μαρμάρινη επιτύμβια ανδρική στήλη, μαρμαροποίησή της, διακοσμητική οικ. Νέστορος	4. Γλυπτό ανάγλυφο, οικ. Αλεξανδρίδου, 1911/Παλατινή 5. Ος τάφος, οικ. Ουράνη, 1911/Καλλιμαχίδου 6. Γλυπτό ανάγλυφο, οικ. Κωνσταντίνου 7. Γλυπτό ανάγλυφο, οικ. Κωνσταντίνου	7. Αναθηματικές στήλες στην απολιθωμένη μορφή τους, οικ. Παπαδογιαννίδη 8. Στήλη με άνθη και ορθογώνια επιτύμβια, οικ. Τριανταφυλλίδη 9. Στήλη με προτομή του Αγίου Μιχαήλ, φέρει το σύνθημα της σωτηρίας, οικ. Φωτιάδη 10. Στήλη με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 11. Στήλη με κολώνες σε στήλη και επιτύμβια με γλυπτό ανάγλυφο που απεικονίζει τον άγιο Ιωάννη, οικ. Κωνσταντίνου	12. Ναισκόμορφο κτήριο με ανθηφόρο παραστάδα, οικ. Γλυπτός, 1914/Καλλιμαχίδου 13. Στήλη σε βάση με ανθηφόρο διακοσμητικό στοιχείο και θύλακα, οικ. Διονυσίου, 1914/Καλλιμαχίδου 14. Αιγυπτιακή στήλη, οικ. Τριανταφυλλίδη 15. Στήλη με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 16. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 17. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915	18. Τάφος στήλης με επιτύμβια παραστάδα και προτομή, οικ. Μανώλη, 1914/Καλλιμαχίδου 19. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 20. Στήλη με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 21. Στήλη με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 22. Στήλη με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 23. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915	24. Γλυπτό ανάγλυφο, οικ. Κωνσταντίνου, 1914/Καλλιμαχίδου 25. Γλυπτό ανάγλυφο, οικ. Κωνσταντίνου, 1914/Καλλιμαχίδου 26. Γλυπτό ανάγλυφο, οικ. Κωνσταντίνου, 1914/Καλλιμαχίδου 27. Γλυπτό ανάγλυφο, οικ. Κωνσταντίνου, 1914/Καλλιμαχίδου	28. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 29. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 30. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 31. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 32. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915	33. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 34. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 35. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 36. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 37. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915	37. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 38. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 39. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 40. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 41. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915	42. Γλυπτό ανάγλυφο, οικ. Κωνσταντίνου, 1914/Καλλιμαχίδου 43. Γλυπτό ανάγλυφο, οικ. Κωνσταντίνου, 1914/Καλλιμαχίδου 44. Γλυπτό ανάγλυφο, οικ. Κωνσταντίνου, 1914/Καλλιμαχίδου 45. Γλυπτό ανάγλυφο, οικ. Κωνσταντίνου, 1914/Καλλιμαχίδου 46. Γλυπτό ανάγλυφο, οικ. Κωνσταντίνου, 1914/Καλλιμαχίδου 47. Γλυπτό ανάγλυφο, οικ. Κωνσταντίνου, 1914/Καλλιμαχίδου 48. Γλυπτό ανάγλυφο, οικ. Κωνσταντίνου, 1914/Καλλιμαχίδου	49. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 50. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 51. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 52. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 53. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 54. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 55. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 56. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 57. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 58. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 59. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 60. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915	61. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 62. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 63. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 64. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 65. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 66. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 67. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 68. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 69. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915 70. Τάφος με προτομή και επιτύμβια και διακοσμητική σε όλο το σώμα, οικ. Ξ. Μουρατίδου, 1914/1915	

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΣΙΟ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

- Η ΑΡΝΗΣΗ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΕΘΟΥΣ
- ΤΟ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ ΩΣ ΑΝΕΝΕΡΓΟ ΚΟΜΜΑΤΙ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ
- ΤΟ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟ ΩΣ ΑΣΤΙΚΟ ΚΕΝΟ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΗ
 - ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΑΠΟ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΑΤΟΜΑ ΚΑΙ ΜΕ ΟΡΙΣΜΕΝΟ ΣΚΟΠΟ (ΣΥΝΑ ΤΥΠΙΚΟ)
 - ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΛΗΜΜΑΤΩΝ ΜΕ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗ
- Η ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΟΧΙ ΠΑΡΟΧΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΚΑΙ ΑΓΑΘΩΝ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

- Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ
- Η ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ, ΕΘΙΜΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ
- ΤΟ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟ ΩΣ ΤΟΠΟΣ
 - ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΚΟΠΟΥ ΤΟΥ
- Ο ΤΑΦΟΣ ΩΣ ΜΝΗΜΕΙΟ
 - ΑΠΟΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥ "ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΥ ΤΑΦΟΥ/ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗ "ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ" ΤΟΥ ΩΣ ΣΗΜΕΙΟ/ΤΟΠΟΣ ΜΝΗΜΗΣ
- Ο ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΤΑΦΗΣ ΚΑΙ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΝΕΩΝ
- Η ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΑΞΙΑ
 - Η ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΤΙΛΗΨΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΤΟΥΣ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

- ΚΑΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ
 - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΣΧΕΣΗ
 - ΑΚΑΤΑΛΛΑΧΤΑ ΚΑΙ ΑΝΕΠΙΡΚΕΙΑ ΚΥΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ
 - ΑΠΟΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΣΑΦΗΣ ΟΡΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΒΕΣΕΙΣ

- ΒΡΑΧΥΠΡΟΒΕΣΜΑ
 - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΧΡΗΣΤΕΣ
- ΜΕΣΟΠΡΟΒΕΣΜΑ
 - ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΟΥ
- ΜΑΚΡΟΠΡΟΒΕΣΜΑ
 - ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟΥ ΩΣ ΤΟΠΟΥ
 - ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΛΥΣΗ ΠΡΩΤΑΡΧΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

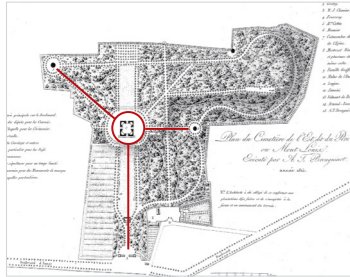
- ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ
- ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ
- ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ
- ΔΙΕΥΚΟΛΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΒΑΣΕΩΝ
- ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΔΙΑΤΑΞΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

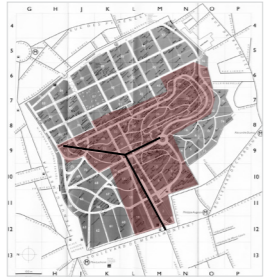
- ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΩΝ ΑΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΠΕΡΕ ΛΑΧΑΙΣΕ | ΠΑΡΙΣ | ΓΑΛΛΙΑ

Κοιμητήριο Pere Lachaise, 1813.
Επινοημένος το 1804 ως επίσημο κβόρμητήριο για το αρχαίο κοιμητήριο του Πλουταίου καλυμμένου με βράχο αρχαιολογικά ερευνήσεις, του χώρου τους.
Πηγή: http://www.paris.fr/upload/Cimetiere_Pere_Lachaise.jpg

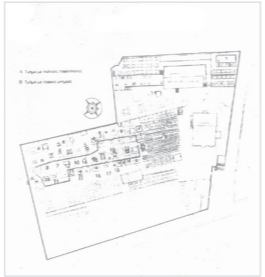

Κοιμητήριο Pere Lachaise, σημερινό.
Έχει έκταση 448 στρέμματα και διατάσσεται σε παρακαμπιακή διάταξη, του αρχαίου περιήν του ονόμα του ανατολικά και στο Α' Κοιμητήριο Αθηνών.
Πηγή: http://www.paris.fr/upload/Cimetiere_Pere_Lachaise.jpg

Απόψη του Pere Lachaise σημερινό.
Το κοιμητήριο παραμένει διάταξη για τις προσεχουσές του φιλικές εφέες, και για το περιήν του που καλύπτουν την ασφάλτη και τις ταχυδρομικές των τελευταίων δεκαετιών.
Πηγή: http://www.paris.fr/upload/Cimetiere_Pere_Lachaise.jpg

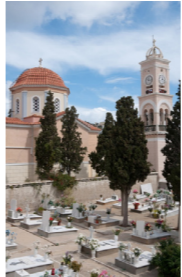
ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ | ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ ΣΥΡΟΥ | ΕΛΛΑΔΑ

Κοιμητήριο Αγ. Γεωργίου Σύρου, σε λειτουργία από το 1834.
Παραθέτει τις ταράχες, των πρώτων οικογενειακών (αλλά και δημοτικών) επιτάφια μεγάλα των επαναστατικών αναταλάων.
Πηγή: Στάβουλος & Στάβουλος, Ο. Σ, Σύνταγμα, σ. 27

Οικογενειακό τάφος & Βασιλειάδα, Λόφος (Επικυριακή) με κλιμακωτή προήνση.
Τότε δόξα, λόφος με δύο ορόφους οικογενειακής, σε Στάβουλος & Πρωτοπά. Πύλη αρχιτέκτονα, τερματισμένο. Επαύλ. Λαδοπούλου, έργ. Γ. Βλάση, αναταλάει το 1946.
Πηγή: http://www.paris.fr/upload/Cimetiere_Pere_Lachaise.jpg

Άποψη του καθολικού κοιμητηρίου Σύρου.
Πηγή: http://www.paris.fr/upload/Cimetiere_Pere_Lachaise.jpg

WOODLAND | ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ | ΣΟΥΗΔΙΑ

Woodland Cemetery
οδοποιία, φέρει παρακαμπιακή.
Το κοιμητήριο καλύπτει περίπου 1000 στρέμματα.
Πηγή: <http://www.stockholm.se/visning/2010/03/stockholm/visning/stockholm-woodland-cemetery-datum:27>

Άποψη του Λόφου Περουλλόλης (meditation hill) από το παρακαμπιακό στην κεντρική είσοδο.
Το Woodland Cemetery (Stogkyrkogården) αποτελεί ανατολικότερο παράδειγμα κοιμητηρίου άθωνος, το 1944 αρχιτεκτονικής μεγάλου ποσοφίας, πολιτιστικής κληρονομιάς, από την UNESCO.
Πηγή: <http://www.stockholm.se/visning/2010/03/stockholm/visning/stockholm-woodland-cemetery-datum:27>

Woodland Cemetery (Stogkyrkogården) Άποψη χώρου ταρίχ.
Στο φόντο ένα ακόμη παρακαμπιακό οργάνωση από τον Gustaf Bergström.
Πηγή: <http://www.stockholm.se/visning/2010/03/stockholm/visning/stockholm-woodland-cemetery-datum:27>

ΖΕΪΤΟΥΝΗ | ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ | ΕΛΛΑΔΑ

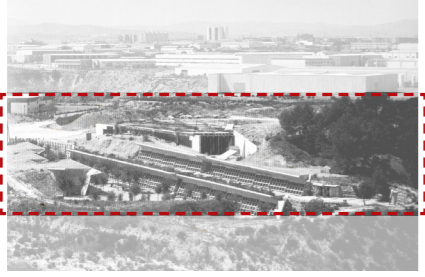

ΖεΪτούνη, το ομακεπών νεοκλασικό της Θεσσαλονίκης, όπου κέντρο χιλιάδες στρατιώτες του Α' Παγκοσμίου πολέμου.
Προην το γαλλικό σχέδιο "το μαγαζί ένα παρακαμπιακό" όπως οφείβεται στρατιώτες στις τα νεοκλασικά που αναταλάει για τη "βαλκή".
Το κοιμητήριο χωρίστηκε σε πέντε τμήματα: Βουλγαρικό, γαλλικό, πολλών εθελών, ρωσικό και ανάγει δωδεκάη στην Επική καθεστώς.
Μεταδοθεί την αρχιτεκτονική των Ιερώνων Μουσουλμάνων Πύλες και στοιχεία σηματοδότη χώρο άθωνος προσανατολισμός.
Πηγή: προσωπική έρευνα

ΙΓΟΥΛΑΔΑ | ΚΑΤΑΛΟΝΙΑ | ΙΣΠΑΝΙΑ

Ιγουλάδα, το επίσημο σχέδιο του κοιμητηρίου
από τους Carme Pons και Enric Miralles, 1965.
Συνομιλήσαντες η αρχιτεκτονική επίστασης.
Πηγή: <http://www.architecturaldigest.com>

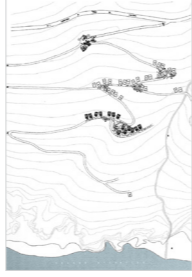

Ιγουλάδα, φωτογραφία κατά την κατασκευή του κοιμητηρίου.
Σε πρώτο πλάνο το έργο και οι κάτοικοι η διαμετακίνηση. Το σκοπεύοντας της τοποθεσίας, οδοποιία τους αρχικός της μετακατασκευής, της ασφάλτης και των σφαιρών οδοποιίας.
Πηγή: <http://www.architecturaldigest.com>

Ιγουλάδα, άποψη του τμήματος οικογενειακών τάφων όπου βρίσκεται και ανέκδοτος του Enric Miralles.
Το είναι δοκάρια τοποθετημένα ανάμεσα στο δρόμο από γλάσι μόνον να σπινδαλίζα να αναπαύονται ταυ το πλάτος της ζωής, των ταύων με το θάνατο.
Πηγή: <http://www.architecturaldigest.com>

ΦΙΣΤΕΡΡΑ | ΓΑΛΙΚΙΑ | ΙΣΠΑΝΙΑ

Τοπογραφικό του κοιμητηρίου Φίστερα, στο οριζώνιο
φωτογράφημα.
Σχεδιασμένο από τον Cesar Pelli το 1999.
Πηγή: <http://www.ellon.com>

Σχέδιο της διάταξης Cesar Pelli
το κοιμητήριο ομακεπών στην παρακαμπιακή στο χώρο οικογενειακών των ταυτογράφων.
Πηγή: <http://www.ellon.com>

Άποψη του κοιμητηρίου με φόντο τον Ατλαντικό ωκεανό.
Προην προς το "πολλών νεοκλασικό" ανάμεσα και ανάγει, κεντροπύλο στις παραδοσές της, παρκαύς μετά από τη διαδρομή του χώρου και τα υλικά με στόχο τη διατήρηση της μνήμης και της σπουδαριωσύνης του χώρου.
Πηγή: <http://www.architecturaldigest.com>

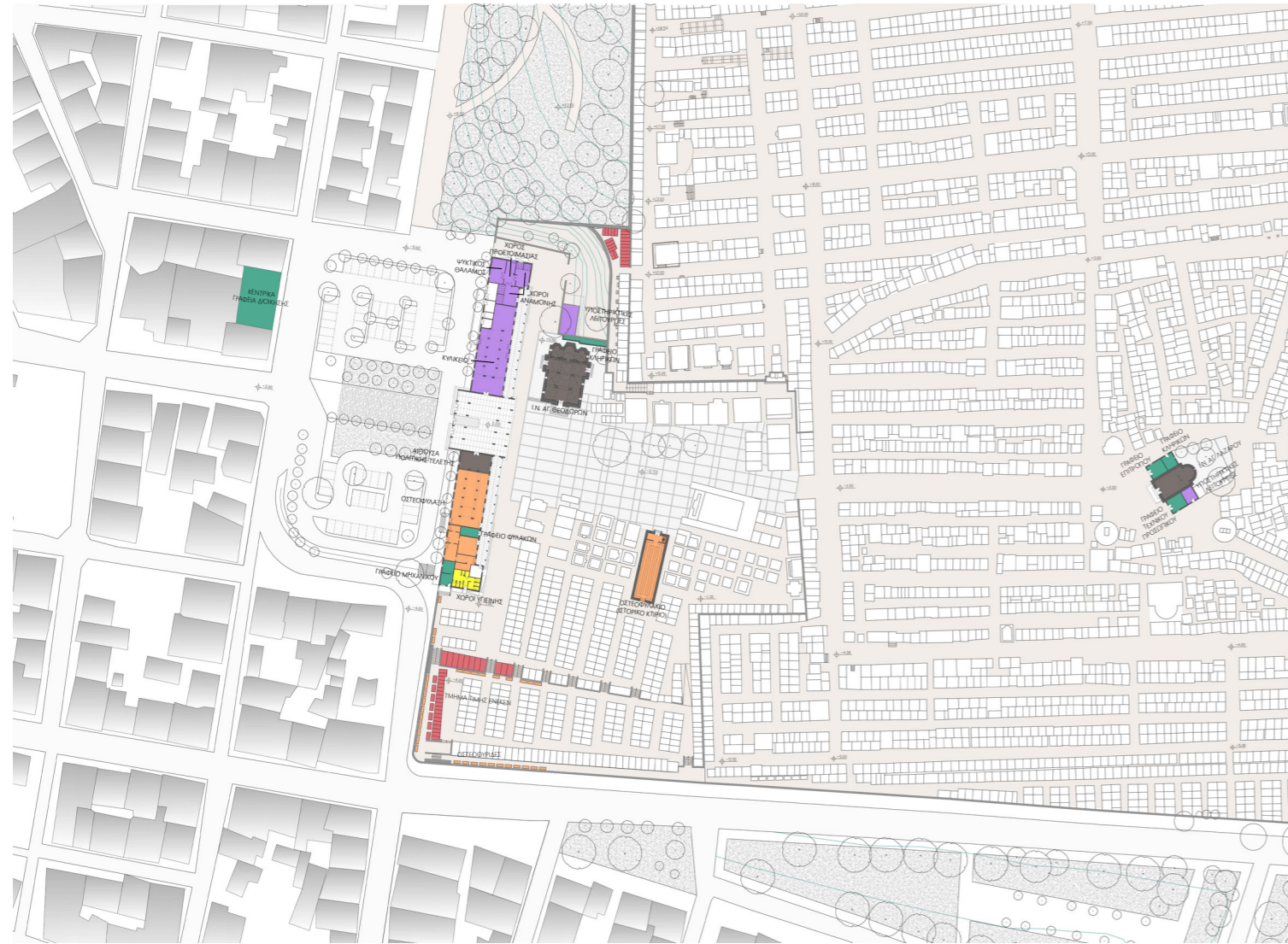
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

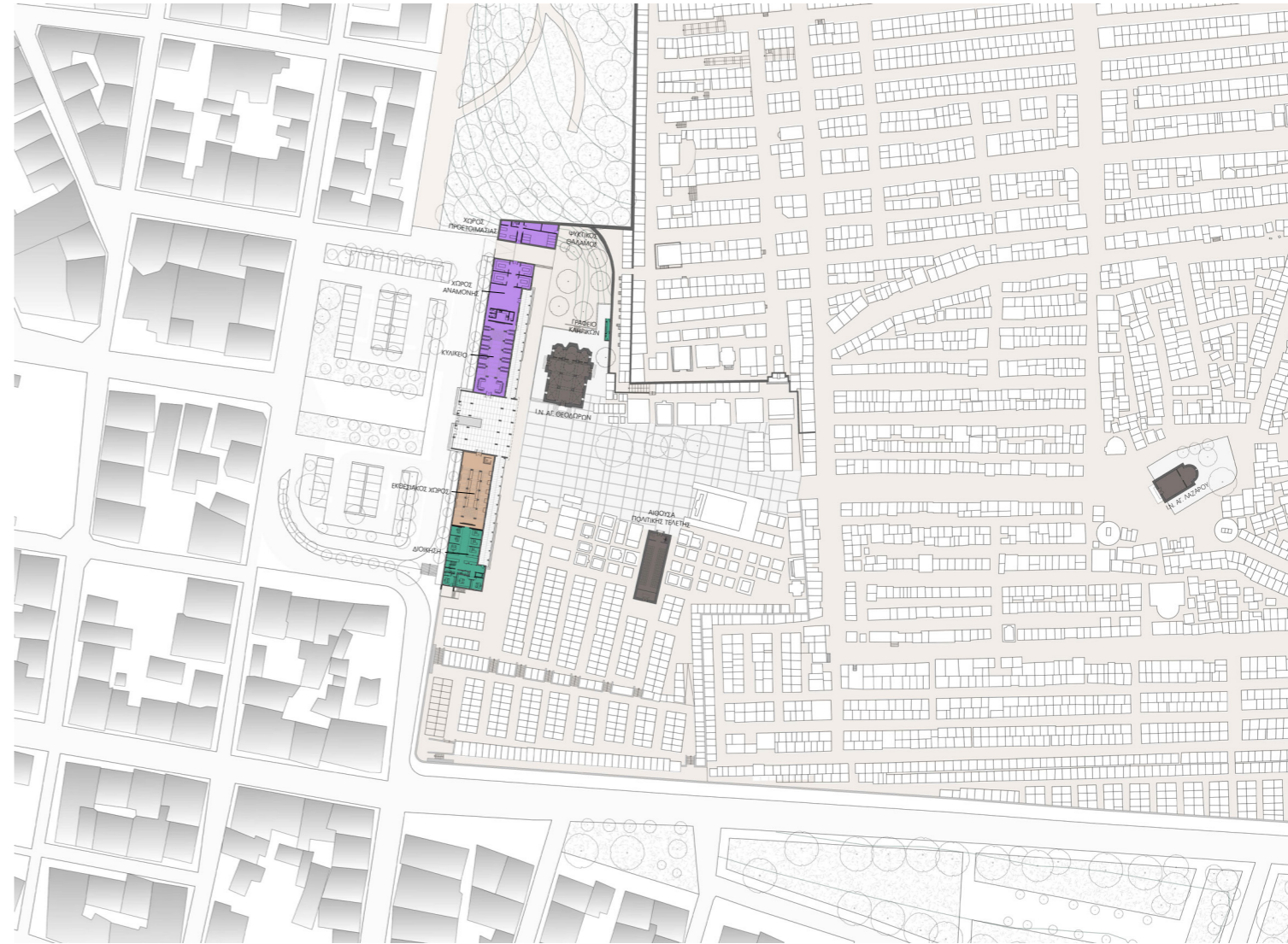
ΛΕΓΕΝΔΑ
 ΠΛΑΤΗ
 ΤΑΦΗ ΜΗΡΙΝΕ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ
 ΤΑΦΗ ΓΑΛΛΙΚΗΣ
 ΟΡΥΣΙΑ
 ΥΠΟΚΕΦΗΤΙΚΕΣ ΑΙΤΟΥΣΕΣ
 ΔΟΜΗΚΗ
 ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ
 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ
 ΤΑΦΟΚΑΛΑ ΑΝΟΙΚΤΗΣ

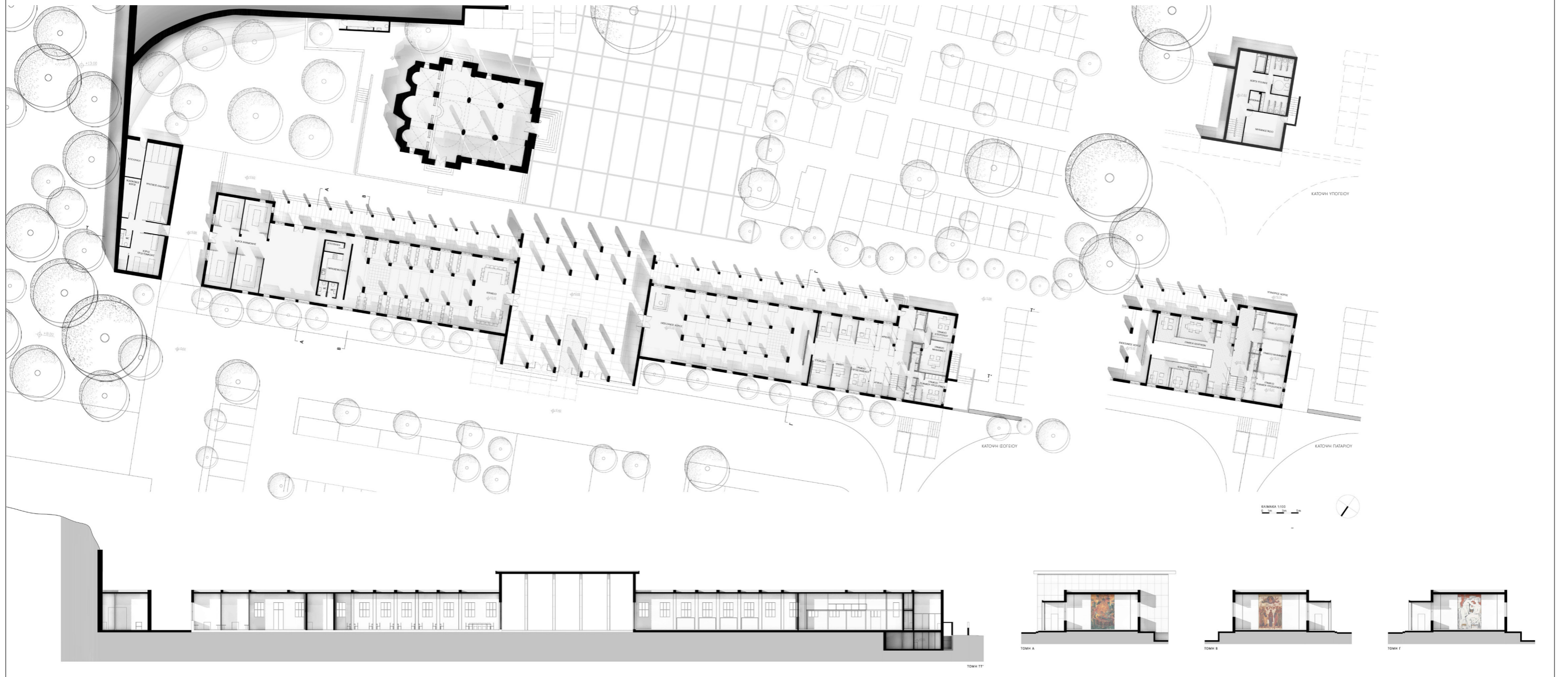

ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ | ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΙΣΟΔΟΣ

ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ | ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΙΣΟΔΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αγγελομάτη-Τσουγκαράκη Ελένη & Τσουκλίδου-Πέννα Δέσποινα, *Μητρώων Α' Νεκροταφείου Αθηνών: Α' Ζώνη-1ον Τμήμα*, Αθήνα, Δήμος Αθηναίων, 1972
- Αριές Φιλίπ, *Δοκίμια για το θάνατο στη Δύση*, μετάφραση: Καρίνα Λάμπφα, Αθήνα, Γλάρος 1988
- Βαρδάκη Έρη, "Σώστε το Α' νεκροταφείο", *BHmagazino*, 24/01/2012, από το <http://www.tovima.gr/vimagazino/views/article/?aid=439923>, 27 Μαρτίου 2014
- Γαλλής Κωνσταντίνος, *Καύσεις νεκρών από τη Νεολιθική εποχή στη Θεσσαλία*, Αθήνα, Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων, 1982
- Δανιήλ Μαρία, "Η εξέλιξη του Α' Κοιμητηρίου της Αθήνας μέχρι τα χρόνια του Μεσοπολέμου", *Αρχαιολογία & Τέχνες*, τχ. 100, 2006, σελ. 96-102, από το <http://www.archaiologia.gr/%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CF%84%CE%B5%CF%85%CF%87%CF%8E%CE%BD/?fc=1142&is=1685>, 15 Σεπτεμβρίου 2014
- Δανιήλ Μαρία, "Α' Κοιμητήριο Αθηνών, Η γαλήνια συνύπαρξη διαφορετικών πολιτισμών", 1/10/2008, από το <http://www.monumenta.org/article.php?IssueID=4&lang=gr&CategoryID=7&ArticleID=274>, 18 Οκτωβρίου 2014
- Ζαβράκα Δέσποινα, "Τα σύγχρονα νεκροταφεία ως πολυδιάστατα αστικά κενά. Χωρικός προσδιορισμός των χώρων ταφής σε σχέση με το αστικό περιβάλλον", *ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΕΣ*, Τόμος 3, τχ. 1, 2012, σελ.29-36, από το <http://geo.teicm.gr/ojs/index.php/Chorografies/article/view/36/48>, 15 Σεπτεμβρίου 2014
- Καμπούρη Μαρία, "Θάνατος και αρχιτεκτονική", *Αρχαιολογία & Τέχνες*, τχ. 11, 1984, σελ. 52-59, από το <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/06/11-13.pdf>, 15 Σεπτεμβρίου 2014
- Λαμπράκη Άννα, "Αρχαίες ταφές στην Αθήνα", *Αρχαιολογία & Τέχνες*, τχ. 11, 1984, σελ. 17-22, από το <http://www.archaiologia.gr>, 15 Σεπτεμβρίου 2014
- Λουκάτος Δημήτριος, *Εισαγωγή στην ελληνική λαογραφία*, 4η έκδοση, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1992
- Λόντος Σπυρίδων Πρωτοπρεσβύτερος, *Α' Κοιμητήριο Αθηνών: Ιστορία - Ι.Ναοί - Ταφικά μνημεία*, 1η έκδοση, Αθήνα, 2008, από το <https://www.scribd.com/doc/132302459/2/%CE%9C%CE%95%CE%A1%CE%9F%CE%A3-%CE%A4%CE%95%CE%A4%CE%91%CE%A1%CE%A4%CE%9F>, 5 Οκτωβρίου 2014
- Λυδάκης Στέλιος, *Μια πολύτιμη γλυπτοθήκη το Α' νεκροταφείο Αθηνών*, Αθήνα, Ίδρυμα Αισθητικής Μιχαήλ, 1981
- Μαρκή Ευτέρπη, "Τα χριστιανικά κοιμητήρια στην Ελλάδα. Οργάνωση, τυπολογία, ταφική ζωγραφική, μαρτύρια, κοιμητηριακές βασιλικές", *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, Τόμος ΚΓ', Αθήνα 2002, σελ. 163-176, από το <http://e-journals.ekt.gr/bookReader/show/index.php?lib=deltion&path=351/350#page/1/mode/2up>, 15 Σεπτεμβρίου 2014
- Μεντζίνη Μαριλένα, "Οι πόλεις των νεκρών: ιστορική εξέλιξη", *Αρχαιολογία & Τέχνες*, τχ.72, 1999, σελ. 85-89, από το <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/72-7.pdf>, 15 Σεπτεμβρίου 2014
- Μητσάνη Αγγελική, "Το παλαιοχριστιανικό κιβώριο της Κατοπολιανής Πάρου", *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας* 19, Περίοδος Δ', σελ. 319-334, Αθήνα 1997, από το <http://www.deltionchae.org/index.php/deltion/article/view-File/1176/1101>, 15 Σεπτεμβρίου 2014
- Μουτζάλη Αφέντρα, "Από τον παγανισμό στον χριστιανισμό: Παλαιοχριστιανικές βασιλικές της Ελλάδος, που προήλθαν από μετατροπή αρχαίων ιερών", *Αρχαιολογία & Τέχνες*, τχ. 49, 1993, σελ. 25-34, από το <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/49-4.pdf>, 15 Σεπτεμβρίου 2014
- Μπίρης Κώστας, *Αι Αθήναι από του 19ου εις τον 20όν αιώνα*, 4η έκδοση, Αθήνα, Μέλισσα, 1999
- Μυκονιάτης Ηλίας, "Η ελληνική κοιμητηριακή γλυπτική του 19ου αιώνα", *Αρχαιολογία & Τέχνες*, τχ.36, 1990, σελ. 42-53, από το <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/06/36-3.pdf>, 15 Σεπτεμβρίου 2014
- Παντελίδου-Γκόφα Μαρία, "Η Αττική στους προϊστορικούς χρόνους", *Αρχαιολογία & Τέχνες*, τχ. 39, 1991, σελ. 14-20, από το <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/06/39-3.pdf>, 15 Σεπτεμβρίου 2014
- Παπαδόπουλος Στρατής & Κουσουλάκου Ντίνα, "Πρόθεση και εκφορά του νεκρού στην Αρχαία Ελλάδα", *Αρχαιολογία & Τέχνες*, τχ. 11, 1984, σελ. 45-48, από το <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/06/11-10.pdf>, 15 Σεπτεμβρίου 2014
- Πολυχρονοπούλου Όλγα, "Ταφικά έθιμα στη Μέση Εποχή του Χαλκού στην Ηπειρωτική Ελλάδα", *Αρχαιολογία & Τέχνες*, τχ. 11, 1984, σελ. 6-11, από το <http://www.archaiologia.gr>, 15 Σεπτεμβρίου 2014
- Πουλιανός Νίκος, "Επεξεργασία δεδομένων αρχαίων ελληνικών ταφών", *Αρχαιολογία & Τέχνες*, τχ.94, 2005, σελ. 110-118, από το <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/94-15.pdf>, 15 Σεπτεμβρίου 2014
- Σακκέτος Άγγελος, "Μας είναι γνωστά όλα τα ταφικά έθιμα της αρχαιότητας;", από το <http://www.sakketosaggelos.gr/Article/4187/>, 01 Δεκεμβρίου 2014
- Σκοπελίτης Στέλιος, *Τόπος Σιωπής*, Αθήνα, "Νέα Σύνορα" – Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη, 1995
- Στεφάνου Ιωσήφ & Στεφάνου Ιουλία, *Ο χώρος των νεκρών: αισθητική, ψυχολογική και σημαντική προσέγγιση*, Αθήνα, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, 2001
- Στεφάνου Ιωσήφ & Στεφάνου Ιουλία, "Ο χώρος των νεκρών στη σημερινή πόλη: σημαντική και αισθητική προσέγγιση", *Αρχαιολογία & Τέχνες*, τχ. 80, 2001, σελ. 46-52, από το <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/80-10.pdf>, 15 Σεπτεμβρίου 2014
- Στουπάθης Κωνσταντίνος, "Ο επιτύμβιος αποχαιρετισμός: από τον πρόγονο στον καλλιτέχνη και το μαθητή", *Αρχαιολογία & Τέχνες*, τχ. 107, 2008, σελ. 79-85, από το <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/107-8.pdf>, 15 Σεπτεμβρίου 2014
- Τραϊού Ελευθερία (επιμ.), Αφιέρωμα: Α' Κοιμητήριο Αθηνών – Μια υπαίθρια γλυπτοθήκη, *Η Καθημερινή: Επτά Ημέρες*, 20.04.2003, σελ. 2-31, από το <http://www.kathimerini.gr/kath/7days/2003/04/20042003.pdf>, 15 Σεπτεμβρίου 2014
- Τραϊού Ελευθερία (επιμ.), Αφιέρωμα: Υπαίθρια γλυπτική της Αθήνας, *Η Καθημερινή: Επτά Ημέρες*, 25.10.1998, σελ. 2-31, από το <http://www.kathimerini.gr/kath/7days/1998/10/25101998.pdf>, 15 Σεπτεμβρίου 2014
- Τραυλός Ιωάννης, *Πολοδομική εξέλιξις των Αθηνών*, 3η έκδοση, Αθήνα, Καπόν, 2005
- Τραυλός Ιωάννης, *Πίνακες της πολεοδομικής εξέλιξεως των Αθηνών*, Αθήνα, 1960
- Traulos John, *Pictorial dictionary of Ancient Athens*, London, Thames and Hudson, 1971
- Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού: Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς, 2000-2010: Από το ανασκαφικό έργο των Εφορειών Αρχαιοτήτων: Α' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, σελ. 7-14, από το http://www.yppo.gr/O/anaskafes/pdfs/A_EPKA.pdf, 15 Σεπτεμβρίου 2014
- Φουντουλάκη Όλγα, "Ένα μνημείο για την Μπετινά", *Αρχαιολογία & Τέχνες*, τχ. 117, 2010, σελ.90-96, από το <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/117-13.pdf>, 15 Σεπτεμβρίου 2014